

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊԱՌԻԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ

Երկու քիւնէկ ծրարով

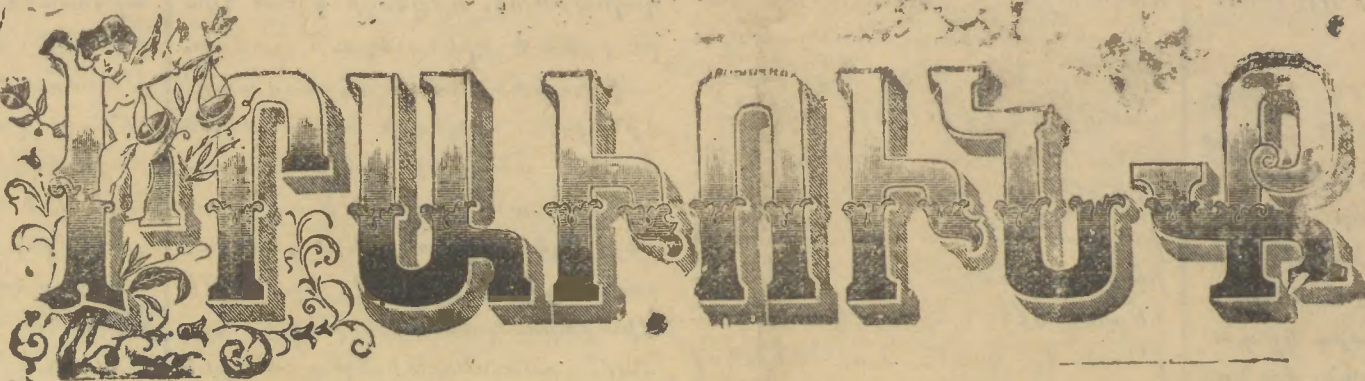
Տարեկան 14 Ֆր.
Վեցամսեայ 7 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլ.
Վեցամսեայ 1.50 Տօլ.

ԿԱՆԻՍԻԿ

ԾԱՆՈՒԾՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՍԵՂ.

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵՔԵԱԼԻՍԻ ԵՒ ՀԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՍՑԷ

du Journal

«Ira vounk»

Varna

Федерация на

Вестникъ

«Нравуникъ»

Варна

Իրոշխանք եւս չեն
տրոշիր

ՈՒՂԻՂ ՃԱՄԲԱՆ

Անցեալ օր բարեկամներու շը-
լանակի մը մէջ երբ մեր յեղա-
փոխ. կազմակերպութեանց յա-
խուռն գործերու մասին ցաւ կը
յայտնուէր, մէկը գիտել տուաւ
թէ Վրացացի միջոցաւ քննա-
դատութիւններ շատ կ'ըլլան
կոր, բայց ուղիղ ճամբայ մը
ցոյց տուող չկայ որ ազգը անոր
հետեւի:

Ըստ մեզ ազգային գործերու մէջ
միշտ ուղիղ ճամբան այն է զոր
ընդհանուր ազգին օրինական
ընտրեալները կը գծեն. և այս
ընդունուած սկզբունք մըն է,
որուն կը հետեւին բոլոր քաղա-
քակերթ ազգերը, միշտ ամէն
իշխանութեան ու ազգացութեան
ներէ գերի վեր պահելով ազ-
գին ընտրեալներու կամքը և
ասոնց գծած օրէնքները և որո-
շումները. և այս գործիքն կը
սեն Բաղրամյանական գործիքն,
որ «ձայն բազմացն» է. Այս գը-
րութեան առջև կը խոնարհին
այսօր աշխարհի բոլոր հզօրնե-
րը, իշխանները և վերջապէս մին.
չև երէկ միահեծան կարծուած
ինքնակալները:

Շատ մը ժողովուրդներէ առաջ
այդ Ուղիղ ճամբան ձեռք ձգելու
համար աշխատող և այդ մասին
զոհողութիւններ ընող հայ ժո-
ղովուրդն է որ այսօր ահի
չեղունակ կընէ. կողմնակի մար-
դոց կամ խմբակներու թելա-
գրանքներով, և ինք զինք շուա-
րուսի կը մատենէ:

Մեզ ո՞վ կարող է բուն Ուղիղ
ճամբան գծել եթէ ոչ մեր Ազգ.
ընդհ. ժողովը, որ ամբողջ Ազ-
գին ընտրեալներէն կազմուած է.
Մեզ համար ժամանակի ի զուր
վատնում, ուժերու ջլատում չէ,
չեղելով այն ճամբէն ելլելով
հետեւի օտարորդի խորհուրդնե-
րուն կարգ մը ինքնակալ գոր-
ծիչներու ու խմբակցութիւններու
որոնք զիրար կը հակասեն և զի-
րոր կը չեղոքացնեն:

Յարգ. կը հասկնայինք ինչ ինչ

յեզս փ. կազմակերպութիւններու
հետեւելու պատճառը, երբ մեզ
արգիլուած էր մեր ընտրեալ-
ներով կազմել Ազգ. ընդհ. ժողով
և չէինք կրնար ընդհանուր հայ
ազգին բոլոր պատգամաւորները
ի մի վայր համախմբել, համա-
հայկական խորհրդակցութիւն մը
կատարելու և ազգին սպառնացող
վտանգներէն խուսափելու հա-
մար Ուղիղ ճամբայ մը գծելու.
Երէկի այդ ծանօթ արգելքները
այսօր վերցած են մէջտեղէ, և
հետեւապէս անհասկանալի կը մը-
նայ զիրար չեղոքացնող կուսակ-
ցութիւններու և անպատասխանա-
տու խմբակցութիւններու բաժ-
նել ազգը և ատով տկարացնել
ձայնը ու ապագայութիւնը Ազգ.
երեսփ. ժողովին, որ ընդհանուր
հայ ժողովուրդին ազատ քուէնե-
րով ընտրուած ու կազմուած է
և որուն որոշումներուն վերին
գործադիրն է Պատրիարքը Թուր-
քիոյ համար, իսկ Կաթողիկոսը
ընդհանուր հայութեան հա-
մար:

Երբ այսպէս ազգին համար
հետեւելիք Ուղիղ ճամբայ մը
գծելու ձեռնհասութիւնը և ի-
րաւասութիւնը ունեցող Ազգ.
երեսփ. ժողով մը ունինք թըր-
քահայոց համար, և համահայկա-
կան ընդհանուր համաժողով մը
կրնանք կազմել բոլոր Հայոց հա-
մար, այլևս զիրար չեղոքացնող
զատ կազմակերպութիւններ
յանուն հայ ազգին խոսելու
«նոր դաշինք» կնքելու և իրենց
գոյութիւնը այդ անունով պահե-
լու իրաւունք ունենալէ կը դադ-
րին. Անոնք կրնան շատ շատ
մեր Ազգ. երեսփ. ժողովին չուրջ
իրենց գոյութիւնը ցոյց տալ
իբր խմբակցութիւններ, իրենց
ընտրելիներուն քանի մը ավան-
դեւ արագանովելու համար, և սա
կայն միշտ պարտաւոր ըլլալով
հպատակելու Ազգ. երեսփ. ժոյ-
վոյ մեծամասնութեան որոշում
ներուն:

Ի՞նչ երբ այդ խմբակցութեանց
վարիչները ունին ընկերական,
տնտեսական համամարդկային
կամ աշխարհաքաղաք սցիական
ծրագիրներ ու նպատակներ, ինչ-
պէս մեր կարգ մը ընկերվարա-
կաններ, անոնք իրաւունք չունին
յանուն հայ ազգին խոսելու և ոչ
ալ այս ազգին մէկ դասակարգի,
օրինակ հայ գործաւորութիւնը,
առանձին Զօրիգործի կամ Ուղ-
թագիգործի դէմ ի մարտ մղելու.
Թէ՛ տրամաբանութեամբ աննե-
րելի է ատանկ յախուռն ընթացք
մը, թէ՛ հայ ազգին թուական ու
նիւթական վիճակին համար իո-
րատարեր է այն, և կարծենք կը
բաւէ ցարդ որչափ տուեցիք
այդ սխալ ճամբան, ուն մէջ:

Յ. Գալստիս

ԱԶԳԱՅԻՆ

—Շուշիի քաղաքացեալ Բա-
շանթարեանի մահափորձին առ-
թիւ խուղարկութիւն կատարու-
նալիս անոր բաժնէն գործակալնե-
րու վրայ ուսմբ նետած են եր-
կու անյայտ մարդիկ գործակալ
ները մերձակայ փողոցին մէջ
կըցած են պահուիլ. Ռուս հեռա-
դէր. գործակալութիւնը կը հե-
ռազէ Դանձակէն թէ դաւա-
դու թիւնը կազմակերպեր է
«Դաշնակցութիւն» կուսակցու-
թեան դժբխտէն:
Պատրիարքի բողոք-հրաժարակա-
նին հանդէպ կառավարութեան
բռնած ընթացքին հետեւանք
վատում առաջ եկած է մեր
Պատրիարքարանի մէջ. վարչա-
կան ժողովոց անդամներէն շա-
տերը կը բացակային նիստերէ,
ոմանք հրաժարեր են և ոմանք
Պոլսէն մեկնել են. կը սպասուէր
որ երեկուան Ազգ. երեսփ. ժո-
ղովը վճռական քայլ մը առնել
որոշէ:

Ամենայն Հայոց վեհ. կաթողիկոս ին
օժտուր առթիւ Ռուսիոյ Զ. Բ. հա-
մակարայի հեռագրով մը շնորհակա-
րար հաղորդած է ինք. թերթերէն
իմանալով թէ բարձր քանչառակ
ալ պատուած է Ն. Ս. Օճուրկները:

—Կովկասի մէջ Դաշնակցութեան
դէմ եղած հետապնդումը վարդ դա-
տական քննիչը պահանջներ է Մոսկուա-
յի ժամհարեան դրամատունէն ցանկը
բոլոր այն անձերուն, որոնց վերջին
երեք տարուան միջոցին նոյն պա-
գային միջոցաւ դրամ եկած էր:
—Պարսկց կառավարութիւնը պար-
սիկ երեսփ. ժողովին մէկ հայ ընտ-
րելու իրաւունք տուած էր, Հայերը
որոշել են շմաւանցի ընտրութեանց
եթէ մասին մէկ ձայն ալ ուր իրենց
թեհրանի մէջ Հայերը բազմամարդ
ժողով մը գո մարելով, պահանջեցին
3 ա' դամ ունենալ. խորհրդարանին
մէջ:

—Հանգուցեալ Յակոբ էֆ. Պա-
պիկեանի տեղ Ռոտուդ-էն Օսմ.
երեսփոխան ընտրուած է Յակոբ
էֆ. Պոյաճեան որ Օսմ. համալսա-
րանին դեր-տնօրէնն է:

—Սրբափոխան Իրեք-ը էֆ. Զօհ-
հայ Երոզա մէջնած է. Պուլկար
հեռագրական գործակալութիւնը Պոլ-
սէն կ'իջալայ թէ Զօհհայ էֆ. փա-
խած է պատերազմ ատանի շնորհար-
կութեւն համար. Այս յուրը մեզ վիշտ
ու դաւանք կը պատճառէ. բայց
հաստատութեան կը կարօտի:

—Ուսում. խորհուրդը շրջաբերա-
կան մը ուղղած է բոլոր թրքահայ
խեմբուսն որով պարբ կը դնէ թաղ.
խորհուրդներու աւագերեցներուն եւ
հ գ բարձրութեանց վրայ հոգ տանելու
վարժարանաց մէջ Հայաստանեայց Ե-
կեղեցւոյ դաւանութիւնն եւ աւան-
դութիւնները անորատ պահելու հա-
մար եւ պահանջ արդիւրու այն ուս-
սուցիչները որոնք եկեղեցւոյ եւ կը-
րօնք. դէմ դալթակական թելադրու-
թիւններ կ'ընեն:

—Պոլսոյ եկեղեցականները ընդհա-
նուր ժողով մընելով, մասնաւորա-
պէս դաշնակցականաց հակակրօն չալ-
թումի դէմ խորհրդակցութիւններ կա-
տարած են որոշած են վրժարաններու
մէջ կրօնագիտութեան դասը կարող եւ
ս սեւալ եկեղեցականներու աւանդել
ալ եւ կրօնաթերթ մը հատարակել,
վառ պահելու համար ժողովուր-
դին կրօնական զգացումները:

—Նպաստից Միջազգային յանձնա-
ժողովը պատրաստեց հրաւեր մը ուղ-
ղուած Եւրոպայի բարեւէր անձնա-
ւորութեանց նպաստելու համար կրի-
կիոյ կարօտից. Այս ընդհանուր կո-
չին մէջ սուսած է թէ կարօտելոց
թիւն է այժմ 80 000 որուն 5000 ն
որբեր են. նոյն յանձնաժողովը քարդ
9712 բնիկ հատոյթ ունեցած է եւ
8887 բնիկ ծախած. Ասիկէ դատ այլ-
եւայլ տեղերէ Առանա դրկուած է
17,000 բնիկ եւ ամբողջովին ըս-
պատած:

«ՆՈՐ ԴՅՇԻՆՔ»-ԻՆ ԱՌԹԻԻ

Լուսաբեր-Արեւի մէկ նախա-
յօդուածը խօսելով Մ. և Յ. թիւրք
գոմիթէին և Իսլամականութեան «սր
գաշինք»-ին վրայ, սոր մէջ Հա-
յերը նպատակաւորօրէն չի գրու-
նել, և Սահմանադրութեան պահ-
պանման համար աւելորդ կը դա-
տէ հայ կուսակցութեան մը նոր
դաշինք կնքելը, քանի որ Եւրո-
պէն հայ կուսակցական թէ չե-
զօք, անխտիր սահմանադրական
են և ընդհանուր առմամբ ամէ-
նաթուղ թուրքէն աւելի ազա-
տական են ու պատրաստ զոհաբե-
րութեան:

«Ինչ որ հայերը չեն ընդունիր
կըսէ յօդուածագիրը, ինչհետե-
ւէրապէս Գոմիթէին որդեգրած
խել մը այլամերժ և միաձոյլ
սկզբունքներն են, և ցորքան
այս կուսակցութիւնը յամառի իր
ազգայնամուլ—չըսելու նաև կըրօ-
նամուլ—ուզղութեանը մէջ, զոր
բարորդող լիարտ օսմանցիները—
նոյն իսկ անկեղծ թուրքեր—կը
նկատեն ֆրստաբեր Սահմանա-
դրութեան և կործանարար հարե-
նիքին, այդպիսի համեմատութիւն
մը՝ մանաւազ հայ յայտնի
խումբի մը առաջնութեամբ կը
թուի ինծի ցաւալիօրէն յատկա-
նշանական ցոյց մը միայն, եթէ
ուրէքլամ մը պարզապէս որ
փառքի տխրոս ըլլալէ շատ հե-
ռու է:

«Երեւայ թէ վաղուց հայ միւս
կուսակցութեանց հետ միանալու
կամ գէթ գործակցելու չի զիջա-
նալ այդ մա մինը չի վախճաւ
այս անգամ որ կը պտտուի»,
ձեռքը դնելով հայ շարդողներու
պաշտպան ընկերութեան ձեռ-
քին մէջ:

«Երբ դեռ չէինք կրնար մոռ-
ցած ըլլալ այնքան զազրելիօրէն
կասկածելի ընթացքը բացարձա-
կօրէն թուրք Գոմիթէին՝ կիլիկի
ոյ ահաւոր ազդեցութիւն միջոցին և
վերջը, երբ փաստացի քննութե-
ամբ հաստատուած է մեզի համար
տեղացի ինքնահատականներու և
իրենց կողմէ զրկուած զօրքերու
ոճադգործ մեղսակցութիւնը՝ այդ
քստմնելի խժդոթութեանց մէջ
երբ ակնեւ է—և որքոն սըր,
աւերելի—այն բռնազրօսիկ լա-
նադրութիւնը, նախ քաղաքիկու
իրողութիւնը յետոյ՝ խեղա-
թիւրելու գէպքերը և պատաս-
խանատուութիւնները, երբ չը
բաւ անիկա՝ տարրական արդա-
րամտութեան և ցեղային համե-
րաշխութեան սիրոյն՝ ամենապը-
ղատական ժեսթը պախարակե-
լու դահիճ երբ և կազդուրելու
զոհները՝ երբ դեռ երէկ բիրտ-
րէն ստորագրեց—կոտորած արա-
կան յայտարարութեանն ան
միջապէս վերջ—այն համբաւոր
պատասխանը (որուն բնագիրը
մեր ձեռքին մէջն է, դեռ մեր
նը թաց) որով Եւրոպայի հայ

գաղութին կը յայտնէր թէ Հա-
յերը հաւատարմապէս յանցապարտ
էին, երբ...» մէկը ըսենք, հայ-
ատեաց և հայալիւն թողաքա-
կանութեան հաւատարմութեան անիկա
չի ներշնչեր մեզի ոչ անպայման
վստահութիւն և ոչ սրտազգած
խանդաղատանք, այս պարագա-
ներուն մէջ, կարեւոր կուսակցու-
թեան մը կողմէ Հայ անունով
առնուած այս առաջին քայլը
յանդգնօրէն տարօրինակ կերեւայ
մանաւազ երբ այս «որդաշինք»
պղտոր չըլլանի մը մէջ կողքայ
զուգահեռիկ հայոց Պատրիար-
քին եւ հայ նախարարի մը հը-
րաժարման մտահոգիչ պարա-
գաներուն հետ, որ պտուղը ըլ-
լալ կը թուի այն անազնիւ և
այլանդակ պայքարին զոր երկու
«նոր դաշնակիցները» ոգի իբր-
ւին մեզիցին այն մեծ մարդուն
դէմ՝ որ նորատունկեանն է, այն
մեծ հայուն դէմ որ ազգային
փառք մըն է:

«Ստոյգ է որ արդէն հայ Դաշ-
նակցութիւնը վերջերս սկսած էր,
զարմանալի հակասութիւններով՝
իր ծագումին, անունին և նպա-
տակին հետ, երեւոյ գալիքակա-
նութեան մէջ շատ քիչ ճշգրիտ
ազգային կուսակցութիւն, եւ դեռ
անըմբռնելի կը մնայ սինիկու-
թիւնը՝ որով ձեռնպահ մնաց ան
աշխարհք դղողով կիլիկիոյ կո-
տորածին առթիւ, ոչ ալ անցած
է տակաւին տպաւորութիւնը
սահմանեցողով որով իր վարչի-
ները աշխատեցան միայն ապա-
ցուցանելու թէ Դաշնակցութիւնը
չէր որ դեռ ունէր կիլիկիացի ֆե-
տայիներու վերագրուած յան-
ցանքին մէջ...»

«Բայց այդ պարագային, ինչու
անփոփոխ կը պահեն ազգային
էթիքսը—հայ յեղափոխական
ինչու չեն ներկայանոր զուտ
«ընկերակցական» դաշակին տակ,
Այն ատեն, յայտնապէս կը գիտ-
նանք թէ իբրեւ ծրագիր ոչինչ
ունին հայկական՝ իրենց երկ-
դիմի գոյութեան մէջ Այն ատեն
զոհէ, իբրեւ հայ՝ շատ վրդովե-
լու պատճառ ալ պիտի չունենա-
յինք»:

Վ. ՄԱԼԻՉԵԱՆ

ՎԱՆԱՅ «ԽԵՐԱՆ»

Պոլսահայ օրագրութեան աւագ
խմբագրապետը Տ. Բիւզանդ. Բէչ-
եան հեւեալ տողերով թուումն
մասնացը կընէ չահատակութեանց
վանայ սուտիկէ իշխանին:

«Վերջին կաթիլն որ յորդել
կուտայ բաժակին, յարգին յետին
հատիկն որ մէջքը կը կոտրէ ուղ-
տին, վանայ դէպքերն եղան ուր
դաշնակցական գործիչը, մի ոմն
«իշխան», նոր իմն բռնաւոր դար-
ձեր, փորձանք եղեր է վանայ
Հայութեան գլխուն, —Այլա-
մարի վանքերն ու եկեղեցիները

կողոպտելով, որպէսզի դրամ ճա-
րէ իրեն և իրենցներուն համար,
—վեհարան անառականոց դար-
ձնելով, որպէսզի գործնական
փորձը տայ իր ազատամտու-
թեան, —անհաւատութիւն, ազատ
սէր, Եկեղեցիի ու կղերի դէմ հա-
լածանքն քարոզելով իբր թէ
միտքերու լուսաւորութեան հա-
մար, ամուսնութիւնը դատափե-
տելով և վանեցի մանչերուն ու
աղջիկներուն ազատ և անկա-
կան կենակցութիւնը ջատագո
վելով, —ուսանող սերունդը մըսա-
տացնելով թէ՝ ծնողաց թէ վար-
ժապետաց դէմ, —Հայ գիւղերն
ասպատակելով իբր նոր իմն աշի-
րթի պետ, դրամ չվճարող Հայ
գիւղացին գիշերայն վարենել տա-
լով, —իր այս արարքը պատմող
թղթակիցները ծեծել տալով, և
Աղթամարի կաթողիկոսական տե-
ղապահը գրգռելով որ թուրք
կառավարութեան բողոք բառնայ
դաշնակցական հերոսներուն ար-
արքը նշաւակող վանեցի թղթա-
կիցներուն և Պոլսոյ թերթերուն
դէմ, որպէս շի սահմակին լուեն,
—փոխանակ ճակատաբաց հրա-
պարակ գալու, և իրեն վերա-
գրուած զեղծումներն հերքելու
Բայց այս յեղափոխական դիւ-
ցազնը կարհամարհէ մամուլը, հը-
րապարագրութիւն, և իբր հարա-
զատ ձագ Ապտ-իւլ-Համիտի, նա-
խամեծար կը սեպէ բռնի միջոց-
ներով լուեցնել զգահները, քն-
նադատները, Ազատութեան հե-
րոս Ռիշխան, —ընկերակցական
յեղափոխական գործիչ որ կ'սիրէ
եղեր «Իշխան» կոչուիլ, — որ հա-
միտական, բոլորական, սանախ-
ական և աշիւթական ձիրքերը
միանգամայն կ'մարմնաւորէ եղեր
իր անզուգական անձնաւորու-
թեան վրայ:

«Առաջնորդ Տ. Զաւէն Վ. ի և
այլոց գանդատներուն վրայ վա-
նայ փաշակցական շէֆին արար-
քը նշաւակուեցաւ Աղգ. Ժողովին
մէջ, և շարմանք յայտնուեցաւ
որ Աղգ. վարչութիւնը ցարդ
միմտէր ալիք ըրեր է բոլոր այս
բողոքները»:

ՀԱԿԱՀԱՅԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

ՎԱՌՆԱՅԻ ՄԷՋ

Վ.Լ.Երևա Բողոքայի մէջ վառնայէ
հետեւալը կը կարգանք:

«Քաղաքին մէջ ազգայնամուս-
կան զգացումէ վերջերս լարուած
տարր մը յայտնի ժամանակէ մը
իվեր կաշխատի հոս մտքերը
դրոգել Հակահայկական շարժման
համար, Ասոր պտտեալը սա հան-
գամանքին մէկ կը գտնուի որ
Պոլսոյ հայկական շարժեքին ի
վեր Հայերը, Պոլսկարիա եկած,
գլխաւորաբար հաստատուեցան
վառնայի մէջ և իրենց ձեռք
անցուցին զերթէ բոլոր մանր

արհեստները և վաճառականու-
թիւնը, իրենց աշխատասիրու-
թեամբը Հայեր շատ մը տեսա-
կետով պոլսկարներ կանցնին,
Բայց հազիւ կարելի է գտնել ա-
ւելի մեծ րարարութիւն, քան
կազմակերպել հալածանք մը
անպաշտպան ժողովուրդի մը դէմ
եկած հոս փրկուելու համար Ապ-
տուլ Համիտեան դահիճներու
դաշնակներն ու եւթաղաններ
դնն:

«Քաղաքի մէջ զորոյց կը չըլի
թէ նոյնիսկ միթիւնի հրահր
պիտի ըլլայ Հայերուն դէմ, Այդ
անարգանք պիտի ըլլայ պոլսկար
ժողովուրդին համար որ կը սի-
րէ անպաշտպանները և միջոց
կուտայ ապրելու, Երանի թէ
նախաձեռնարկ եղողները մըտա-
ւորութիւն մոռնալ պտուկ շահերը,
պոլսկար քաղաքացիի բարձրու-
թեան վրայ մնան և ետ կենան
այդ տեսակ միթիւնի գումարե-
լէ:

Ստիկանութիւնը պատաւորէ
ամեն ինչ կանխապես և միջոց
չտալ առանձին անհատներու
հանրային կեանքը վրդովելու և
Պոլսկարիոյ պատիւը ոտնակոխ
ընելու»:

«Իրաւունք» թերթի խմբագ-
րութեան

Երբեք չ'եմ դադրած հանդէպ
հայ ազգին համակրանքի շերմ
զգացում տածելէ:

Ոչ մի դառնութիւն չ'եմ կրած
անկէ, որպէսզի թշնամի ըլլամ
անոր:

Ոչ մի հակահայկական ժողովի
ներկայ չ'եմ գտնուած և
չեմ ու մտածեր գտնուիլ, բացի
եթէ տեսնեմ որ ազգիս գերա-
զոյն շահերը իմ վրայ պահանջ
դնեն, փախելու համար իմ հայ
ազգին հանդէպ սնուցած զգա-
ցումներս Բայց և այնպէս չեմ
ալ հաւատար որ Պոլսկարիոյ մէջ
ապրող Հայերը պոլսկարական
սիրաւատ հոգոյն օրինական և
արդարանալի ատելութեան տե-
ղի տան:

Մեր լեզուին չ'ընդունուիլը և
արհեստաւորական զժգոհութիւն-
ները՝ անպատշաճ մրցումներու
նկատմամբ, խնդիրներ են, ո-
րոնք կը կարգադրուին առանց
արեան, բաւական է որ երկու
կողմանէ կամք ունենան ինքզ-
ինքնին զսպելու և զիրար յար-
գելու:

Խնդրեմ, ծանուցանէիք Ձեր
լրագրին մէջ հայերէն և տաճ-
կերէն լեզուաւ, իմ այս անկեղծ
արտայայտութիւնս, որուն Ձեր
երէկ գիշերուան ինձ հանդիպու-
մով, տեղի տուիք, դասելով զիս
այնպիսի գործոց հոսանքին մէջ
որոնք ինձ համար օտար և ան-
ծանօթ էին:

Հանդէպ հայոց տաճած զգացում:

Ներս կը փոխեմ միայն այն ժա-
մանակ, երբ վերջիններս իմ
հայրենեաց և ազգիս շահերուն
հրկառակ վարուին:

Բէրր Տ. Տրակունիք

16 սեպ. 1909
Վառճաշ

ԴԵՊԻ ԶՐԱՏ

Ներկայ ամսոյ 24րդ օրը մեծ օր
մը պիտի ըլլայ այն խաբէի բողոք
աստղագէտներու համար: Այդ օրը
ամէն հեռագիտակ մասնաւորապէս
այն հսկայ հեռախփանց դիտակները
որ վերջին 15 տարին իրենց մէջ կա-
տարելագործած են՝ երկիրի զանա-
զան կողմերէն պիտի ուղղուին դէպի
Հրատ մոլորակը, որ մոլորակներուն
ամենէն հեռաւորը չափէ և աստղա-
գէտներուն համար:

Սեպ. 24ը մեծ օր մը պիտի ըլլայ
աստղագէտներուն, քանզի այդ օրը
Հրատ երկրորդ շատ մօտ պիտի գայ:

Ամէն 15 տարին տեղում մը Հրատի
ու մեր երկրի մէջ եղած հեռաւորու-
թիւնը 15,000,000 մղոն կը պակսի,
մինչդեռ ուրիշ ատեններ Հրատը միջին
հաշիւով 50,000,000 մղոն հեռու կը
գտնուի երկէն: Սեպ. 24ին միայն
35,000,000 մղոն հեռու պիտի ըլլայ
մեզմէ:

Արդէն բաւական ատենէ ի վեր է
որ չէ թէ միշտակ աստղագէտներու
հապա նաեւ ամէն կարգի գիտնական-
ներու ուշադրութիւնը դարձած է մեր
գրոցի այս գեղեցիկ մոլորակին հիմա
որ անկիտ այսքան մօտ պիտի գայ
երկրին, բնականաբար թէ գիտնական-
ներ եւ թէ գիտական խնդիրներով հե-
տաքրքրուող աշխահականներ մեծ
անձկութեամբ կը սպասեն այդ օրուան
քանզի ամենքն ալ կ'ակնկալեն թէ
չէ մէ միայն նորանոր յայտնութիւն-
ներ եւ ծանօթութիւններ ձեռք պիտի
բերուին մոլորակի վերաբերեալ շարք
մը չփոխ խնդիրներու մասին, այն հս-
կայ հեռագիտակներուն միջոցով որ-
ոնք վեր դէպի երկիրը պիտի ուղղու-
ին այդ օրը: Հապա նաեւ մեծ աշխա-
րէն մեր մը ունին թէ Հրատին մէ-
րեակից ըլլալը կամ չըլլալը ստուգե-
լու համար վերջերս հնարուած կարգ
մը ազդանշաններ պիտի փորձուին եւ
կրնայ ըլլալ որ Հրատեանները կարգան
հասկնան այդ ազդանշանները: Ատով
միանգամ ընդ միշտ պիտի ստուգուի
թէ հրատին մէջ մարդ կայ թէ կ'ա-
րի է որ երկիր ու Հրատ յարաբերու-
թեան մասին:

Հարկըրտի Փրօֆէսորներէն մէկը ըս-
աւ թէ այլքան մալիք աստղագիտու-
թեան համար ունեցած հետաքրքրու-
թեան գլխաւոր պատճառը այն է որ
անոնք կը խորհին թէ միւս մոլորա-
կներուն մէջ ալ կեանք կայ: Եւ թէ
վարկեան մը խորհին թէ այդ մոլոր-
ակներուն մէջ մեծութիւն կը տիրէ,
անոնք աստղագիտութեան 2 սենթ
անգամ արժէք չեն տար:

Ունէ միջալայրի մը մէջ կեանք գոյ-
թիւն կրնայ ունենալ երբ երեք պայ-
մաններ կան հոն—Մթնոլորտ, սա-
ք և թիւն եւ ցուր, եթէ ոչ, ինչպէս
կըսէ Ամրսթի, Փրօֆ. Թատը «Պէտք
է կեանքի ուրիշ սահման մը տրուի»:
Հրատի մակերեսի մասին կ'ստացուած
բոլոր մանրագիտիքն քննութիւնները
ցոյց կուտան թէ Հրատը ունի մթ-
նոլորտ մը որուն ֆիզիքային յատկու-

թիւնները յարեւ նման են երկրի
մթնոլորտին յատկութեանց:

Հրատին վրայ գննութիւններ կա-
տարող գիտնականներէն ոմանք զօրա-
պէս կը հաւատան թէ Հրատի մէջ
կան ո' կ'ապրին իմացական էակներ՝
որոնց իմացականութիւնը ինք իմա-
ցականութեան շատ աւելի բարձր է,
քան անոնք մէկ միլիոն տարի ա-
ռաջ են մեզմէ: Այսպիսի իմացական
ուժերով օժտեալ էակ մը հրաշարիք
ներ կատարելու կարող է. ինչպէս
Հրատի վրայ տեսնուած ցրանցքի
գործընթացը զորս կատուցանել մեր եր-
կրացիներուս տեսակէտէն անկարելի
կը թուի:

Թէ ինչպէս յարաբերութիւն հա-
տատեալ է Հրատեանի մեր գրադի-
ներու հետ թէ ինչպէս խօսելու է
անոնց ու անոնցմէ խօսք առնելու է,
հոս է մեծ խնդիրը որուն զարմացած
են առջեւէնք իրենց խօսին ուշա-
դանքի:

Փրօֆ. Թատը նպատակ ունի այս
ամսուան մէջ՝ երբ Հրատ 15,000,000
մղոն պիտի մօտենայ երկրին՝ օդա-
պարկով վեր ելլել մինչեւ 25,000
ոտք բաժր, խտացած օդի տարածե-
լով օդապարկին մէջ, եւ հոն՝ ստ-
բարձր ւթնէն անթել հեռագրի միջո-
ցով հաղորդակցիլ Հրատցիներու հետ:
Երբ հաջողեցաւ Փրօֆ. Թատի թէ
ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ Հրատէն
եկած պատգամը հասկնալ, նշանաւոր
բանաստեղծի մը սա խօսքը ըսաւ ան-
«Մարդկային իմացականութիւնս չի
կտնար հաստատել զրաւորապէս իր
խուհուրդը արտայայտելու միջոց մը
որ ուրիշ մարդկային իմացականու-
թեան բոլորովին անհասկնալի ըլլայ»:

Նիւ Եօրթ Թայմզ

Բ. ԴՐԱՆ ՊԱՏՄԱՆԱՆԸ
Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ

Մեծամասնութեամբ ժեռն-
թիւրքերէ կազմուած թիւրքիոյ
այսմու նախարարաց խորհուրդը
ընդ երկար ձգձգումներէ յետոյ
վերջապէս իր գոյնը անգամ մը
ալ շատ որոշ կիրպով ցոյց տու-
աւ մերժելով Հայոց Պատրիար-
քին յանուն հայ ժողովուրդին
խօսելու և արգարութիւն պա-
հանջելու իրաւունքը. իրաւունք
մը որ ճանչցուած և յարգուած է
Փաթիկ Սուլթան Մուհամմէտէ
սկսեալ մինչև կարմիր Համիտի
գահընկեցութիւնը, վաերացու-
ած պէրաքներով ու խարքերով:
Անցեալ հինգշաբթի նախարա-
րաց խորհուրդը որոշեց որ
Պատրիարքները միմիայն կրօնա-
կան և կղերականաց գործերուն
խառնուին, և քաղաքական խն-
դիրներու համար կուտարու-
թեան չգիմեն:

Թիւրք նախարարութիւնը այս
յանդգնութիւնը կը ստանայ
ինքնիկեւ տալով սահմանադրա-
կան պետութեան մը առաւելու-
թիւնը իր նախորդներէն: Հպա-
տակ քրիստոնեայ ցեղերուն ի
նպաստ Օսմ. վեհապետներուն
տուած առաջնորդներու մեծ
աւելորդ կը նկատէ օրուան կա-

ռավարութիւնը քանի որ վեհա-
պետները չեն ասկէ անդին կա-
ռավարողները այլ ժողովուրդին
ընտրեալները կամ նոյնիսկ ժո-
ղովուրդը: Բուն իրականութեան
հակառակ եղող այս վերացական
հայեացքով է որ վեհապետ ժեռն
թիւրքերը իրենց գաւադրական
ամբողջ մեքենայութիւնը սքողել
մեքենայութիւն մը որուն միակ
նպատակը ու ձգտումն է հպա-
տակ տարբերը ձուլել անոնց
ցեղային ինքնուրոյնութիւնը դո-
մեկով, ուրանալով, Անոնք արդէն
առանց քաջաւելու կրօնն այդ-
Տակ ինքիչ օր առաջ էր որ
քալիլ կրօնէր Թիւրքերու րազ
ձանքն է որ տարբեր ցեղերը
մեր մէջ ձուլենք թիւրքացնեն:
Բայց որովհետեւ առայժմ այդ
անկարելին, այսօրուան կարելի
եղածը պէտք է ընենք հետզհե-
տէ դէպի մեր բազմաք հաս-
նելու համար: Նոյնպէս Իգուսմ
որ թուրք պատմականներու (Ահ-
մետ) բերանը համարուած էր,
գեւա առջի օր կրօնէր. Օսմ. պե-
տութիւնը չի կրնար թոյլատրել
որ զանազան ցեղեր ազգային
մասնաւոր գոյութիւն մը ապա-
հովեն իրենց համար, եթէ չու-
ղեր ինքիւնքը փնտցնել այդ
պետութիւնը:

Տիրող թուրք տարրին երկու
կարեւորագոյն օրկաններէ ար-
տայաշուտած այս միտքը ու նը-
պատակը՝ զոր իւրացուցած է ար-
դի նախարարութիւնն ալ ինչպէս
կը տեսնուի իր վերջի որոշումէն,
լուսաբանութեան կարօտ մութ
կէտ մը չի ձգեր մեր առջև, մեր
ցեղային ինքնուրոյնութիւնը
մեր ազգային գոյութիւնը ան-
հետացնել մէջ տեղէ վերջնել կը
ձգտին թուրքերը, սոցաւական
թէ պահպանողական այս տեսա-
կէտով անոնք համեմալիս և հա-
մակարծեցեն: Հետեւապէս տիրող
թուրք տարրը հանդէպ ոչ թուրք
ցեղերուն իր ուղին գծած ու իր
գիրքը գրաւած է, և յարձակումը
կը սկսի այսօրուան Պատրիարք-
ներու ցեղապետական իրաւունք
ները շնչելու նախարարական
նոր որոշումով, որ միայն կրօն-
քի վանաղանութիւնը կը ճանչ
նայ իսկ ցեղի ինքնուրոյնու-
թիւնը մերժելով կը մերժէ:

Տեսնենք ցեղային ինքնու-
պաշտպանութեան համար ինչ
գիրք պիտի բռնեն գլխաւորա-
պէս հայ և յոյ պատրիարքա-
րանները:

Թուրք տարրին գործող նախա-
րարութեան կիսապաշտօնական
օրկանը համարուող Նուսրէթի
մեծ օրաթերթը յոգուած մը հը-
րատարակած է թուրքիոյ բոլոր
տոնեայ բնակչութեանց նկատ-
մամբ ժեռն թիւրք կառավարու-
թեան բռնած քաղաքականու-

թեան դէմ, կրօն թէ Օսմ. կայ-
սրութեան անկումը պէտք է
վերագրել այն ձգտումին զոր
թուրք կառավարութիւնը ցոյց
կուտայ երկրէն քրիստոնեայ
բնակչութիւնը բնաջնջելու
համար: Ն. Նուսրէթի սա տողերու
մէջ կ'ամփոփէ իր տեսութիւնը:

«Օսմ. կայսրութեան անկումը,
որ ժ. գարուն սկսած էր, իր
ծայրագոյն աստիճանին հասաւ
Ապալու Համիտի տիրապետու-
թեան օրով: Կարս, Պատմ, Ռու-
մանիա և Սերպիա ձեռքէ ելան.
Կրետէ, Պուլկարիա, Պոնտոս, Հէր-
սէք, Եգիպտոս և Թունիզ ան-
շատուեցան: Բայց այդ երկիր-
ներուն հետ թուրքիա շատ մը
սչ իսլամ հպատակներ կորսնցուց
Սակայն թուրքիոյ մնաց ոչ իսլամ
բնակչութեան մաս մը: Սուլթան
Համիտ չցիտցաւ ու է դաս քա-
ղել այնքան երկիրներու կո-
րուտէն և իր հին քաղաքակա-
նութենէն չբաժնուեցաւ: Օսման-
ցիներու Բատիշահը ըլլալէն գոհ
չը մնացած տղայական պատրանք
մը ունեցաւ 370 միլիոն մահմե-
տականներու խալիֆան ըլլալու
և այդ պատճառով սկսաւ խստու-
թեամբ վարուիլ իր քրիստոնեայ
բնակիչներուն հետ: Մինչ ալ
համիտական չըջանին քրիստոն-
եաները կը հալածուէին իսլա-
մութեան անունով: Կրօն կը հա-
յածուին օսմ. գաղափարին ա-
նունով: Այդ քաղաքականութեան
գրական արդիւնքները սա պիտի
ըլլան որ հալածուած բնակչու-
թիւնները պիտի բաժնուին և
օսմ. պետութեան յօշոտումը եր-
թալով պիտի չեղտուի: Եթէ եր-
բեք զանազան բնակչութեանց
ազգ. գոյութեանց չճանչցուի:
Մակեդոնիան Ապալու, Հայ-
ա տանը և Եմէնը անշուշտ
պիտի անջատուին թուրքիայէն:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ս. ՊԱՆԵԱՑԻՐ ՄԱՐԿԻՆ ՄԷՋ

Երկտր տարիներ զէնքի բազմը չէր
ժպտած Սպանիացիներ և երեսին:
Անցելոյն մէջ զէնքի անյաջողութեանց
պատճառաւ Սպանիացի ժողովուրդին
աչքը պատերազմէ վախճած ըլլալով,
այս անգամ ալ երբ Մարտիքի ցեղերու
հետ կուտ սկզբնա որութիւնը իմա-
ցուեցաւ, բոլոր Սպանիոյ մէջ դժ-
գոհութեան միաձայն ազդակ մը
բարձրացաւ. թերթերը սկսան կոռ-
լեզուով մը քննադատել կառավարու-
թիւնը, երիտասարդութեան մէկ մասը
զինուորութենէ խոյս տուաւ եւ քանի
մը գաւառ եր քաղաքական գործը
պարգեցին կառավարութեան դէմ այս
վերջինը ստիպողեալ պատեր-գական
վիճակ հրատարակելով և ռահմատա-
գրութիւնը արժանապէս գողցնելով:
Վերջապէս մեծ ճիգերով հաջող զըս-
պանեցաւ: Սպանիոյ ցեղերն իրար
թիւնը, աւա մեծ յաջողականի մը ա-
ւելորդ հասցաւ Աֆրիկէն. սպանիա-
կան բանակը վերջնականապէս գրաւած

է Սէլուանը Ռէֆրի ցեղը չարաչար պատուած ցրուեցաւ։ Այս լուրը անհուն ուրախութիւն առաջ բերաւ Սպանիոյ մէջ։ Բոլոր լրագրողները խոնարհութեամբ յեցուն յօդուածներ կը նուիրեն գիտնութեան այս փայլուն յաջողութեան համար։ Բայց քանի որ անոր հետեւ եւ զօրակա- նաց քաջութեան եւ ճարտարութեան չնորհիւ իւր Սպանիացի ինքնագրողները եւ մեծախօսութիւնը չափ ու սահման չունին, մինչդեռ տակա ին հրկաւ ամիս առաջ ճիշտ հակառակը կը տեսնուէր ու կը լսուէր։ Կոստալարո- թեանը տապալել կուզէին, այսօր անոր գովասանքը կը շաղկեն։ Թագաւորը գահէն կ'ընկ կամ սպանել կը մը- տաքէին, իսկ այսօր զափնինքը կը հրահան անոր ճակատին շուրջ եւ յաղ- թական կամարներու տակէ կանցնեն զանի։ Այլեւս կարծես բոլորովին մոռ- ցուի են Էրէկի ռիւր ատենութիւնը իրարու դէմ, եւ ամենը եղբայրացի- ք է միասին խրախուսեցնելը կատարե- լու համար շնորհիւ զէնքի յաջողո- թեան։ Իսկ եթէ անյաջողութեան ծանրակշիռ լուր մը հասնէր ճիշտ հա- կառակը պիտի տեսնուէր այսօր, եղ- ևայրասպան կոխը։

Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս Ա Թ
ԹԻԻՐԲԻԱ

—Պատրիարքըն թագրիւրէրի- նէ վէ իսթիֆ սընա Պապը Ալի- նին մուղայիւր տալանմասը վէ էն միւսթաճէլ վէ էն էնէմմի- յէթի մէսէլէրի ալարճա սիւ- րիւնտիրտիքտէն սօնրա՝ կինէ քէնտի իսթէտիքէրի կիպի իճրա իթմէլէրինտէն տօլայը՝ Պատրի- արքարան մէճիս աղալարնտան չօղարը գաթի իմիտ օլարագ զայրը մէճիսէ կիթմէլէրի իմիշ վէ պաղըլարը տախի իսթիֆա իթմիշէր տիր։

—Իզմիտ Առաջնորդը պաղը մէսէլէլէրտէն տօլայը մահէլին միւսթասարըքնա էվլէլէրի կիպի թագրիւրէր վէրմէքտէ օլտըղը հիւքիւմէթին միճաղընա էլ վէր- միշ օլմաղլէ։ Ատլիյէ նազըրը Պատրիարքարան պիր թէզքէրէ եաղարագ, մուսաիլէյն Առաջնորդ- զըն բուհանիյէ սայիւր օլմայան մէսէլէլէրէ միւստախէլէ իթմէլէ- սինի վէ թագրիւր եօլլաւմասը- նը թագրիւրէր իտէյօր։ Նազըրըն պու թէզքէրէսի տէմէր իսթէր- քի՝ միլլէթ գըրըլսա տախի Առ- աջնորդ վէ Պատրիարք հիշ պիր չիքայէթ իթմէլէլի վէ եալը- նըղ քիլիսէն տօլայ վէ բարաղա, գարըլմալը։ Օսմանլը տէվլէթի- նին թէէսի ինտէն պէրու պու եօլլա պիր թէզքէրէ հիւքիւմէթ Պատրիարքարան եաղմալը ի- քէն չիմտի մէշրութիյէթ իւան օլմուշ տէյիւ՝ տահա տիւն 30000 էրմէնի գըրտըգտտն սօնրա պու կիւն չըգուպ պու եօլլա պիր թէզքէրէ եաղմալարը ուֆագպիր եիւպիւլլիք տէյիլ տիր, էլրօրա տէվլէթլէրին մէնֆաթթէրէսթ պիթիթուրըղը Մէմէթիւրէրի ինք չըմարթտը։

—Յարութիւն Արսլանեան համ չախս կազմալարա իմզասը իթաթընտա մէքթուպար նէշր իթտիրէրէք Ատանատա Հէյէթի թահգիլիյէ քէնտիսինէ ճէպր վէ իսթէնճէ իճիւրսը իլէ տիկէր էրմէնիլէրին ալէյհրէն իյթատէլէր ալմըլ օլտըղընը վէ մահքիւմիյէթլէ ասըլան Գոսապ Միսագըն պաշընա տէմիր չը- պըղարիլէ վարուլուրքէն անըն ֆիլիպինընը քէնտի մահպուսըն- տան իշիթտիկինի քէղա Տէօք- մէճի Միլտիլին սուրաթընա վէ գօլլարընա չիլլէր սօղարագ իս- թիւթագ իթտիքլէրինի կէօր- միւշ իշիթմիշ վէ նիղամա վէ ինսանիլէթէ մուղայիւր պու ահ- վալը աքէրիէ մահքէմէսինէ արգուհալլէ պիտիթմիշ օլտըղընը իւան իթմէքտէ տիր։

Ատանա հէյէթի թահգիլիյէ- նին իշիթէ պու սուրէթտէ թէ- զիթագթ վէ իսթէնճէ ալթընտա ալտըղը իյթատէլէրի իւզէրինտէ ասքէրիյէ մահքէմիս տալա պաքմըլ վէ իւամ իթմիշ օլտը- ղընտան իշպու եէնի տէլիլէր իւմալարըն ֆէսիւր իլէ տալալա- նըն եէնիտէն պաղըլմասը գա- նուէն իճագ իտէր վէ Պատրարք տախի պու խուսուստա Հիլմի բաշանըն տըգգաթընը տալէթ իթտի իտէտէ, ասըլ հագրիւթըն վէ պէօյիւկ գաթիլլէրին մէյտա- նա չըգմասընտան զօրգան վիւ- քէլա մանի օլտըլար։

—Ատլիյէ նէզարէթիւտէն Պա- տրիարք Սըբաղանա խիթագ պիր թէզքէրէ՝ Ատանա իշլէրինտէ միւճրիմէլէրի ճէզալամագ իշիւն հիւքիւմէթին սայ ու իգտամա- թընը (1) զիքը իտէրէք, պու սայէտէ հէր պիր գալմ իշիւն էմնիյէթ վէ ասայիշ հիւքմ իթ- տիկինի վէ էրմէնիլէրին պու խուսուստա միւսթէրի՝ օլմալա- րընը վէ Պատրիարք սըբաղանըն իսթիֆա իթմէքտէն վաղ կէչէ- րէք, բուհանի մէմուրիյէթի՝ իլի վաթան բէրվէրիկի նամընա թագրիւրէր իտէյօր։

Իշպու թէզքէրէնին մաալընը միւթալա իթտիքտէն սօնրա՝ Պատրիարք Դուրեան սըբաղան քէնտի իսթիֆասընա սէպէպ օլան մէսէլէլէր հագգընտա թէզքէրէ- տէ հիշ պիր չէյ կէօրմէտիկի հա- տէ, Պատրիարքը քիւրսիւսինէ ալագթ իտէմէլէլէլինի վէ մէղ- քիւր մէսէլէլէր էրմէնի միլլէ- թիւնին քէնտի միլլի մէ- սէլէսի օլտըղընտան օնտան տօ- լայը գարար վէրմէք Աղգ. Երես- ժողովա ալիտ օլտըղընը սօյլէ- միշ տիր։

—Ճէպէլի Պէրէքէթ միւթա- սարթըն Ասաթըն տալասը վիւ- քէլա զօմիսիճըն թարթընտան եէնիտէն պաղըլիյօր, գըրկըն իճրասը իշիւն վէրտիկի թէլէկ- րոթարըն Սթանպուլ կէթիլիւ- մէսի էմր օլտընմուշ տըր։

—Ատանատա աշըլամագ օլան եէթիմհանէտէ (որբանոց) պիր գաշ թիւրք վէ բոււմ էօքսիւլէր տախի գապու իտէրէք, թիւրք- ճէի բէսմի իսան իթմէք վէ մէղհէպ տէրսի վէրմէմէք իշիւն վալի ըսար իտէյօր, էօյլէքի պիլիլէրէ ֆոգիւր էրմէնի էօք- սիւլէրին բէտէր վէ ագրագա- լարընը գըրտըրտըգտան սօնրա՝ քէնտիլէրինի տէ իքի լօղմաէք- մէկէ պէտէլ տինտէն վէ միւ- լէթտէն չըգարմագ իսթէյօրլար, իշիթէ պունա փէօն-թիւրք մէտէ- նիյէթի տէրլէր։

—Ենմէնտէ Արապլարըն ըսեա- նը էլան տէվալ իտէյօր, Մէհրի իտիրիս վէ Մահմուտ Եաիեա պիլիլէլիշ օլարագ թիւրք օր- տուսընը իշի տահա աղըրլարմըլ տըր, Հօնիյուս վաթօրը իլէ էվ- վէլէքի կիւն սթանպուլտան 6 թա- պուր ասքէր, ճէպհանէ վէ մու- հիմմաթ կէօնտէրիտի, Թանիլին պէյանընա կէօրէ, կէօնա պու տէ- ֆա ասքէրլէր արըլու իլէ կիտէր- լէր իմիշ, Արապ ասըլար Ձէհրէ- քէ հիւքիւմ իտէրէք, հիւքիւմէթ գօնաղընը վէ տէրօյը եագտըլար վէ թալատըլար, պունտան էվլէլ իթաթ կէօսթէրէն ճիւլար գա- պիլիլէր թէքար ըսեանտա տըր լուր։

—Սուլթան թարաֆընտան պիր հէյէթ Աիւլատայա կէօնտէրիլմէ- սի եալընըղ Ձարը թաաղիմ իթ- մէք իշիւն օլմայուպ, իլլա Ռու- սիա վէ Թիւրքիա պէյնիտէ պիր իթթիֆագ թանգիմ իթմէք իշիւն օլտըղը Սթանպուլտան Բէօյ, Յայ- բուքս պիլիլէրիլիշ տիր։

Քէլա մէղքիւր հէյէթ Ձարըն Սթանպուլ կէլմէսինէ չալըլաճագ ըմըլչիւրա պունա թիւրքլէր պէօյիւկ էնէմմիյէթ վէրմէքտէ տիրլէր։

—Ենմէնին Աշտիկ (1) շէհ- րինտէ շիտէթի պիր ճէնկ վու գու պուլմուշ թիւրք ասքէրլէրի վէ արագ ասըլար պէյնիտէ, 7000 գատար էօլիւ վէ եարէլի տիւշիւն։

Պապը Ալի պու հալատիսի թէքգիպ իտէրէք, սօն գալկա Ձէկօրէ ճիւլարընտա վուգու պու- լուպ Արապլարտան բէք չօք քի- չի թէլէթ օլտըղընը պիլիլէրի- յօր։

Սէլանիկ 23 սեպտ. Ճէվատ բա- շայա իմատ կիթմիշ օլմաղլէ պէրապէր պէօյիւկ թէլէթիաթ վէրտի Արնալուտ էհալիսի կիթ- տիքէն հետտէթլէսիյօր։

—Սապըպ Աճէմ Շահը Միհմէտ Ալի աիլէսի իլէ պէրապէր սեպտ. 23 տէ Օտեսայա եէթիլիշ օ- լուպ սթապիօնտա բուս ասքէր գօմանտընտան գարչըլանմըլ տըր։

Ր Է Ճ Ա

Պու կիւնէ գատար կաղէթա պէտէլինի էօտէմէմիշ օլան տգօնէլէրիլիւր զայրը պիւլա թէլէսիւր էօտէմէլէրլ բէճա ս- լունուր, Պախուսուս քէօյլէրտէ պուլունալարըն շու կիլվէլսի մինտէ գօլայլըլարը օճաղընտան հոկտեմբեր 10 ա գատար իյֆաի տէյն իթմէլէրինի պէքլէրիլ։

ԹԻԻՃԱՐՈՅԷ

ԶԱԽԻՐԷ			
ՊՈՒՂՏՈՅ			
Վազօն	100 քիւ	17.50	
Արապ	15-80 լիպ.	15. 10	
ԱՐԻԱ			
Վազօն	100 քիւ	12-13	
Արապ	45-52 լիպ.	8.	
ԵՈՒԼԱՅԱՐԱՊԱ	33-36 լիպ.	5. 10	
»	100 քիւ	13-80	
ՉԱՎՏԱՐ	52-57 լիպ.	11.	
ՅԱՍՈՒԼԱ	100 քիւ	27. 15	
ՏՐԸ ԵՐԱՊԱ		15.	
ԳՕԼՕՁԱՐԱՊԱ	55-60 լիպ.	16-17	
ՄԻՍԻՐ	100 քիւ	13.60	
արապ		10. 15	
Կիւնտէ վազօն	20-25 վէ	250-400	
արապ կէլմէքտէ.			
ՊԱԳԱԼԻՅԷ			
Վառնա բիսցապընտա պագգալիյէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլայթը, ալթու ֆանք իլէ.			
ԱԳՉՎԷ	2 10 2.30		
Շէֆէր նէմցէ	95 -96		
Շէֆէր քէսմէլ սանտըղ	46-46. 20		
Բիլիւն ճէնօվա չուվալը	49		
» Ինկիլիլ	31-33		
Րիգօն	»	52.	
ԿԱՁ Սանաղը		11.	
Ձէթիւն եաղը քիւ	1.65-1.8		
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ	60. 70		
Եուսուրթ	100 տալթի	7.50	

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

«Իրաւունք» ի խմբագրա- տունէն կարելի է ստանալ հետեւեալ գիրքերը։

ՀԱՐԻՊ ԱՌՊԻՐ Գին 1. ֆր
ԱԶԱՏ ԵՐԳԱՐԱՆ » 1. »
ԹԻԱՊԱՐՏ Ա. հատոր » 1.50 »
ԹԻԱՊԱՐՏ Բ. » 2. ֆր
ԿԱՐՄԻՐ ԵՄՄԱՐՈՅ » 1. »
ԻՐԱՆԻԱՆԻ Կաւաքաճոյ մէկ տարուանը 12 ֆր.

Դրաւը կանխիկ չի զրկուած յանձնարարութիւնը նկատի չեն առնուիր։

Դպրոցական տղայոց համար Ազատ Երգարանը կը վա- ճառուի 80 սանգիմի։

